

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Sunniva Eide Sunde, 69247111

«Fråsegn» saksnummer 6450 - høringsuttalelse fra Statsforvalteren i Oslo og Viken – konsesjon - Hemsil 3 kraftverk

Hafslund E-Co Energi har bedt om at behandlingen av søknaden om Hemsil 3 kraftverk i Gol og Hemsedal kommuner blir satt i gang på ny. Med bakgrunn i reviderte konsesjonsvilkår for Hemsilreguleringen, mener Statsforvalteren at det ved konsesjonsbehandling av Hemsil 3 bør utredes for potensiale for å sette vilkår for å ivareta og om mulig forbedre fiskens vandring i vassdraget samt for å hindre økt turbintap av ørret ved økt slukeevne ut fra Eikredammen.

Det planlegges at Hemsil 3 skal ha utløp på samme sted som Hemsil 2 nedstrøms Gol. NVE bør her vurdere å sette vilkår for at godt økologisk potensial skal opprettholdes i Hallingdalselva nedstrøms Gol.

Vi viser til brev fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) av 31.01.2023 om høring av søknad etter ny igangsettelse av behandling av søknad om konsesjon for Hemsil 3 kraftverk i Gol og Hemsedal kommuner.

Bakgrunn

Hafslund Eco vannkraft AS har bedt om at behandlingen av søknaden om Hemsil 3 kraftverk i Gol og Hemsedal kommuner blir satt i gang på ny. Søknaden er datert 21.01.2013, og har tidligere blitt behandlet av NVE. Hafslund E-CO trakk søknaden i 2017.

NVE ønsker tilbakemelding på om det har skjedd endringer siden saken var på høring i 2013, og som kan påvirke vurderingen av spørsmålet om det skal gis konsesjon, eller vilkårene som bør settes for konsesjonen.

Om Hemsil 3 kraftverk

Kraftverket Hemsil 3 er en parallell utbygging til kraftverket Hemsil 2, som utnytter det samme vannfallet. Inntaksdammen er Eikredammen, tilløpstunnelene kobles fysisk sammen og avløpet vil gå på samme sted som Hemsil 2 i Hallingdalselva. Hemsil 3 vil bygges som fjellanlegg innenfor

Hemsil 2. I praksis er Hemsil 3 det tredje aggregatet i Hemsil 2 kraftverk og i driftsmessig sammenheng vil produksjonen derfor bli optimalisert mellom de tre aggregatene.

Prosjektets utforming er som konsesjonssøkt i 2013. Hafslund Eco vannkraft (HEV) oppgir at miljøkonsekvensene er ivaretatt ved nye vilkår i Hemsilreguleringen som ble vedtatt i 2021. HEV har startet på arbeidet med å følge opp vilkårene som er gitt gjennom utredning og planlegging av tiltak, herunder etablering av anlegg for minstevannføring og biotoptiltak nedstrøms Eikredammen for å utnytte vedtatt minstevannføring best mulig.

Det er tidligere utarbeidet fagrapport og konsekvensutredninger for prosjektet. Hafslund E-CO har også gjennomført regelmessig overvåkning av fisk og bunndyr i Hallingdalselva. Rapporter for dette er lagt ved søknad om avsluttende konsesjonsbehandling.

HEV oppgir at det gjennom planleggingen ikke avdekket nye forhold innen kulturminner, naturtyper, naturens mangfold eller andre KU- tema, som endrer tidligere vurderinger avgitt av NVE i innstillingen for Hemsil 3, i innstillingen for Hemsilreguleringen eller i sluttbehandlingen av nye vilkår for Hemsilreguleringen av OED.

Statsforvalterens vurdering

Ved konsesjonssøknad fra 2013 er det vedlagt en rekke fagrapporter og konsekvensutredninger i forhold til miljøeffekter for prosjektet, og det er lagt ved rapporter for oppdatert kunnskapsgrunnlag for fisk og bunndyr ved søknad om avsluttende konsesjonsbehandling. Statsforvalteren anser derfor at effekt på naturmiljøet er tilstrekkelig utredet i forhold til naturmangfoldlovens krav om kunnskap før beslutninger tas, jf. naturmangfoldloven § 8.

I høringsuttalelsen fra 2013 påpeker daværende Fylkesmannen i Buskerud at økt slukeevne ved Eikredammen vil føre til færre overløp over dammen, og dermed gi redusert vannføring i Hemsil nedstrøms dammen. Dette vil gi økt negativ effekt for vannmiljøet ut over det som allerede skjer i dag. Ørret som slipper seg over dammen vil derfor få reduserte leveforhold. Elva nedstrøms dammen har også en egen populasjon av lokal ørret som vil bli negativt påvirket av færre overløp.

Økt slukeevne vil generelt forsterke de negative effektene for vannmiljøet som følge av færre overløp med mindre vann. Dette vil det imidlertid kunne kompenseres for ved å fastsette miljøtilpasset vannføring. Sett i lys av at elva allerede er vesentlig påvirket av regulering, anses økt slukeevne derfor å være akseptabelt, under forutsetning av at minstevannføringen nedstrøms økes til et akseptabelt nivå. I reviderte konsesjonsvilkår for Hemsilvassdraget er det fastsatt et manøvreringsreglement som setter grenser for vannstand og vannslipp, med bestemmelser om kontroll og hvordan tapping av magasin skal skje. Minstevannføring nedstrøms Eikredammen skal derfor være ivaretatt gjennom reviderte konsesjonsvilkår. HEV opplyser om at utredning og planlegging for minstevannføring og biotoptiltak er igangsatt.

Eikredammen har i dag relativt bra forhold for ørret. Her vil økt slukeevne kunne føre til større og hyppigere vannstandsendringer. Dette vil være negativt for vannmiljøet i dammen. For å redusere slike effekter, bør det settes restriksjoner på hvor hyppig og langt ned dammen kan tappes. Økt slukeevne vil føre til at mer fisk vil bli slukt inn i inntaket og derfor gå tapt i turbinene. Dette er negativt i forhold til fiskebestanden i Eikredammen. Regulanten bør derfor pålegges tiltak for å redusere økt tap av ørret i turbinene til Hemsil 2 og 3..

Tidligere har det vært et problem at ørret slipper seg over Eikredammen ved overløp. Disse periodene vil bli færre dersom slukeevnen økes. Det bør likevel vurderes om det er mulig å legge en

fiskepassasje i tilknytning til slipp av minstevannføring. En slik passasje vil kunne fungere positivt for å gjenopprette vandringsmulighetene for ørret i Hemsil, spesielt i flomperioder. Hemsil ved Eikredammen (VannforekomstID 012-2235-R) er med bakgrunn i tilstanden for fisk klassifisert med moderat tilstand etter vannforskriften. Tiltak for å bedre vilkårene for fiskens vandring vil kunne bidra til å innfri miljømålet om god økologisk tilstand.

Utløp fra Hemsil 3 vil være på samme sted som Hemsil 2 i Hallingdalselva. I dag er strekningen nedstrøms Gol klassifisert som en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) med godt økologisk potensial (GØP). Det bør tilstrebes at GØP fortsatt skal kunne opprettholdes selv med økt regulering ved Hemsil 3. Slike tiltak kan f.eks være flere terskler, styrking av gyteområder osv. Tiltak for å opprettholde GØP er i tråd med pkt. 13 i vilkårssettet for reviderte konsesjonsvilkår for Hemsilvassdraget. Her er det fastsatt at «*NVE kan pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskninger mv. for å redusere skadevirkninger i de delene av vassdraget hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand*».

Konklusjon

Utbygging av Hemsil 3 vil gi økt slukeevne ved Eikredammen og gi redusert vannføring i Hemsil nedenfor dammen på hele strekningen ned til Gol og Hallingdalselva. Minstevannføring nedenfor dammen skal være ivaretatt gjennom reviderte konsesjonsvilkår for Hemsilvassdraget, der det er vedtatt bestemmelser om vannstand og vannslipping, med vilkår om kontroll og hvordan tapping av magasin skal skje.

Statsforvalteren mener videre at det i konsesjonsbestemmelsene for Hemsil 3 må fastsettes vilkår for:

- å hindre at økt slukeevne ut fra Eikredammen fører til økt turbintap av ørret
- å regulere hvor hyppig og langt ned Eikredammen kan tappes
- etablering av fiskepassasje ved Eikredammen
- opprettholdelse av godt økologisk potensial (GØP) i Hallingdalselva nedstrøms Gol, ved f.eks etablering av terskler, styrking av gyteområder m.m.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Sunniva Eide Sunde
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Gol kommune
Hemsedal kommune
Hallingdal vannområde

